

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 11 februari 1904, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående förmånsrätt i konkurs för under arbetsgifvares förvaltning stående medel, tillhöriga hans arbetstagares sjuk-, begravnings- eller pensionskassor.

Lagutskottet har till förberedande behandling fått emottaga en af herr *J. E. A. Ohlsson* i Halmstad inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 6, af följande lydelse:

»Det allmänna förhållandet med de kassor, som vid åtskilliga affärsföretag åstadkommits antingen af arbetsgifvaren ensam eller af honom och arbetstagarne i förening för att bereda de senare ekonomisk hjälp vid sjukdom, dödsfall eller på ålderdomens dagar, torde vara, att de förvaltas af arbetsgifvaren och att dit hörande medel mot ränta användas i hans affär. Om det nu inträffar, att arbetsgifvaren, det må vara en enskild man eller ett bolag, måste afträda sin egendom till konkurs, föreligger den faran, att här åsyftade penningmedel till större eller mindre del eller måhända helt och hållet gå för kassornas delägare förlorade. För att detta missförhållande må blifva undanröjdt, vågar jag härmed vördsammast föreslå,

att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådant tillägg till bestämmelserna om förmånsrätt, att däri äfven må inbegripas under arbetsgifvares förvaltning stående medel, tillhörande deras arbetstagares sjuk-, begravnings- och pensionskassor.»

Förevarande framställning afser att åstadkomma en lagändring i syfte att under arbetsgifvares förvaltning stående medel, hvilka tillhöra af arbetsgifvaren ensam eller af honom och hans arbetare i förening till de senares förmån bildade sjuk-, begravnings- eller pensionskassor, må i händelse af arbetsgifvarens konkurs utgå med förmånsrätt

i likhet med hvad i 17 kap. 11 § handelsbalken stadgas beträffande kyrkors, fattigkassors och socknemagasiners fordringar hos deras föreståndare samt vissa allmänna kassors, penningverks och inrättnings fordringar hos de tjänstemän, som äro satta att deras inkomster uppbära.

En likartad framställning förelåg till behandling vid sistlidet års riksdag. Af enskild motionär hade då väckts förslag att utsträcka sistberörda förmånsrätt till att omfatta äfven de fordringar, som andra kassor, hvilka vore likställda med de i nämnda lagrum uppräknade, hade hos sina föreståndare. I sitt öfver berörda motion afgifna utlåtande anförde laguskottet bland annat, att det i viss mån innebure en inkonsekvens, att kyrkors, fattigkassors och socknemagasiners fordringar hos deras föreståndare åtnjöte förmånsrätt, under det att sådan rätt icke vore förenad med andra likartade kassors fordringar hos de personer, som på grund af särskildt uppdrag förvaltade desamma. Rent principiellt vore sålunda ett likställande i förevarande hänseende af samtliga ifrågavarande kassor att förorda. Detta skäl syntes emellertid utskottet icke utgöra tillräcklig anledning för vidtagande af den föreslagna lagändringen.

Medgifvande af en sådan förmånsrätt som den då ifrågavarande vore nämligen enligt utskottets uppfattning ett i flera afseenden olämpligt sätt att skydda en kassa mot förluster på grund af förvaltarens insolvens. Hvad som särskildt talade mot dylik rätt vore, att den i anseende till sin förekomst och utsträckning i det särskilda fallet icke vore fullt klar och tydlig för tredje man. Det vore af denna anledning, som man i den modärna rättsvetenskapen alltmera utdömt dessa s. k. tysta förmånsrätter såsom oförenliga med den betydande roll, som krediten i närvarande tid spelade.

För äldre tiders enklare förhållanden kunde ifrågavarande förmånsrätt hafva varit passande och motsvarande ändamålet med desamma utan att medföra någon större olägenhet. Då 1734 års lag tillkom, voro de kassor, som i förevarande lagrum angifvits, de hufvudsakliga kassorna af hithörande slag, och det torde hafva varit ett allmänt känt förhållande, hvilka personer som hade uppdrag att förvalta desamma. Då därtill kom, att i äldre tider ett anlåtande af krediten i jämförelsevis ringa utsträckning förekom och att berörda kassor väl i allmänhet ej voro af någon mera betydande storlek, kunde icke något vara att mot denna förmånsrätt invända. Numera vore dock förhållandena ändrade. Särskildt i de större städerna hade för tillgodoseende af en mängd kommunala uppgifter bildats kassor, hvilka ofta uppginge till ganska betydande belopp. Förvaltningen af dessa kassor ombesörjdes

i allmänhet såsom ett kommunalt förtroendeuppdrag af personer i olika samhällsställningar. För affärsmän eller andra, som behöfde anlita krediten, skulle emellertid emottagandet af ett dylikt förvaltningsuppdrag med tillvaron af en sådan förmånsrätt som den ifrågasatta ofta medföra olägenhet på grund af den ofördelaktiga inverkan uppdraget skulle hafva på deras kreditställning, och det skulle därför mera än förut möta svårigheter att finna lämpliga personer, hvilka vore villiga att åtaga sig sådana befattningar. För andra borgenärer skulle det innebära ganska stor risk, om dylik förmånsrätt åtnjöttes af en mängd kassor, rörande hvilka det icke städse kunde antagas vara allmänt bekant, af hvem förvaltningen utöfvades. Det torde dessutom vara svårt att med bestämdhet angifva gränsen för de kassor, hvilka, om den föreslagna lagändringen skulle vidtagas, borde tillerkännas förmånsrätt för sina fordringar.

Hvad 1903 års lagutskott sålunda anförde äger efter utskottets mening i motsvarande delar sin tillämpning äfven å nu föreliggande motion. Visserligen är det ett beklagligt förhållande, om en kassa af i motionen angifven art, helst om den till afsevärd del åstadkommits äfven genom under en lång följd af år af arbetarne gjorda tillskott, genom arbetsgifvarens insolvens går helt eller delvis förlorad. Men till förebyggande häraf böra efter utskottets åsikt helt andra utvägar tillitas än den i motionen ifrågasatta, nämligen i syfte att friställa en dylik kassa. Och äro åter de af arbetsgifvaren gjorda tillskotten lämnade under förutsättning, att han själf skall förvalta kassan och hafva dess medel inestående i sin affär, kunna arbetarne ej sägas hafva till kassan fått en sådan själfständig rätt, att densamma enligt vanliga rättsgrunder kunnat på bekostnad af öfriga oprioriterade fordringsägare tilläggas förmånsrätt för medlen i arbetsgifvarens konkurs.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 februari 1904.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.